

Dni Twórczości Ludowej Opolszczyzny organizowane są od siedmiu lat przez Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu oraz Wydz. Kult. WRN. W roku bieżącym na uroczyste ich zakończenie w dniu 4 kwietnia złożyły się, podobnie jak w latach ubiegłych, pokazy śląskich ludowych obrzędów wiosennych: chodzenie z gaikiem, z niedźwiedziem, topienie Marzanny, a także konkursy ludowych kapel, śpiewaków i gawędziarzy oraz pochód ulicami miasta. Odbył się również konkurs wykonywania pisanek, rozstrzygnięcie konkursu na sztukę ludową oraz — na zamknięcie imprezy — koncert laureatów połączony z ogłoszeniem wyników wszystkich konkursów. Opolska impreza rozrasta się wyraźnie i poziom jej w porównaniu z latami ubiegłymi znacznie się podniósł. W ostatnim konkursie uczestniczyło ponad 200 osób, w tym ok. 90 pisankarzy.

Spśród eksponatów plastyki ludowej do najbardziej interesujących należały pisanki, zarówno śląskie skrobane „kraszonki”, jak wykonywane techniką batikową przez repatriantów z terenów Litwy, Białorusi i Ukrainy. Większość pisanek zdobiona była motywami tradycyjnymi, nawet w wypadku gdy wykonawcami byli ludzie młodzi.

Zespoły obrzędowe ze wsi Raszowa, pow. Opole i Reńska, pow. Koźle reprezentowały b. interesujące słomiane kukły „niedźwiedzi”. Na pokazie sztuki ludowej wyróżniły się ponadto pająki kuliste i krystaliczne. Były one rekonstrukcjami tradycyjnych form zapomnianych od około 30 lat. Pokazano też zabytkowe fragmenty strojów kobiecych. Hafty współczesne — na serwetkach i fartuszkach, chociaż wzorowane na tradycyjnych, były nieciekawe. Podobnie nieliczne eksponaty z zakresu rzeźby i malarstwa reprezentowały b. przeciętny poziom twórczości amatorskiej.

11 kwietnia, w Niedzielę Palmową, odbyło się w Rabce rozstrzygnięcie konkursu na palmy wielkanocne, ogłoszonego przez Muzeum im. Orkana w Rabce i Wydz. Kult. WRN w Krakowie. Na konkurs zgłoszono ogółem 150 palm. Przyznano 11 pierwszych i 24 drugie nagrody. Zainteresowanie konkursem ze strony ludności Rabki i wsi okolicznych było duże, a poziom eksponatów dobry i wyrównany.

Wystawę pn. „Kultura wsi dolnośląskiej 1945—1965” zorganizowało w swych salach Muzeum Etnograficzne we Wrocławiu. Wystawa czynna była w maju. Problematyka jej dotyczyła przemian kulturowych na wsi dolnośląskiej, jakie dokonały się tam w wyniku zderzenia się na tym terenie odrębnych kultur ludowych przesiedleńców i reliktywów dawnej kultury miejscowej.

Całość eksponowanego materiału zgrupowano w trzech częściach.

Pierwsza obejmowała wybrane eksponaty tradycyjnej kultury miejscowej. Pokazano meble XIX-wieczne: szafy, kredensy, skrzynie. Także drobne przedmioty zdobione, jak formy do masła, kosze ze słomy do chleba, narzędzia tkackie i rolnicze.

Część druga ukazywała typowe przedmioty przywiezione ze sobą przez przesiedleńców, w układzie odpowiadającym poszczególnym grupom regionalnym. Reprezentowani byli repatrianci z Wileńszczyzny, okolic Lwowa i Stanisławowa, Grodna oraz reemigranci z Jugosławii i Rumunii, następnie nasiedleńcy z tzw. Polski centralnej (Wieluńskie, Częstochowskie, Kieleckie, Krakowskie i Rzeszowskie). Wśród eksponatów przeważały tu tkaniny i fragmenty strojów oraz meble, przede wszystkim skrzynie; w grupie rumuńskiej sprzęty pasterskie.

Część trzecia obrazowała kulturę dzisiejszą wsi dolnośląskiej. Zilustrowana została jej urbanizacja i przemieszczenie tradycji regionalnych. Jako najwyraźniej zachowane relikty dawnej kultury ludowej pokazano plastykę obrzędową: przebrania i maski „herodów”, pisanki i palmy wielkanocne.

Wystawa posiada katalog opracowany przez Magdalene RoztWOROWSKĄ. Zawiera on obszerny artykuł wprowadzający oraz zestawienie ważniejszych pozycji bibliograficznych.

„Kultura Wsi Dolnośląskiej. 1945—1965”. Przewodnik po wystawie. Muzeum Etnograficzne we Wrocławiu, Wrocław 1965, s. 48 nlb. ilustr. w tekście.

15 maja otwarta została w Muzeum Ziemi Żywieckiej w Żywcu wystawa pn. „Sztuka ludowa Żywiecczyzny i możliwości jej rozwoju”. Organizatorami wystawy byli Muzeum oraz Wydz. Kult. WRN w Krakowie. Wystawa pokazywała eksponaty z zakresu tradycyjnej twórczości ludowej regionu oraz możliwości jej adaptacji.

Wśród eksponatów pierwszej części wystawy zwracały uwagę rzeźby Jana Ficonia, nowo odkrytego rzeźbiarza, ur. w 1933 r. Są to niewielkie drewniane postacie lub głowy, przedstawiające ludzi wiejskich. Pokazano też rzeźby Englerta, Boczka, Kowalczyka oraz ładny zestaw tradycyjnych zabawek żywieckich: koniki, ptaszki, taczki. Wśród adaptacji znalazły się pudełka ryżowane i malowane na wzór zabawek.

Wyroby drewniane reprezentowała bednarka: konewki, „gielety” na masło (niektóre zdobione wypalaniem), łyżniki oraz zestawy meblowe: stolik i zydele.

Pokazano też barwne wieńce kwiatów sztucznych. Wycinanki, jakie znalazły się na wystawie, miały być przykładem rozbudowania form służących do ozdoby gwiazd kołędniczych. Eksperyment ten trudno jednak uznać za udany. Dział przedstawiający możliwości adaptacyjne sztuki ludowej w tkaninie, meblar-

stwie i pamiątkarstwie zawierał eksponaty przeważnie mierne i pozabawione wartości zarówno etnograficznych, jak artystycznych.

W czasie obchodzonych w maju Dni Oświaty, Książki i Prasy Muzeum w Lublinie przy współpracy Wydz. Kult. WRN w Białej Podlaskiej, Puławach, Białogardzie i Chełmie Lubelskim zorganizowało w tych miastach wystawy współczesnej sztuki ludowej poszczególnych powiatów. Pokazano m. in. tkaniny, fragmenty stroju, plecionkarstwo, ceramikę, rzeźbę i wycinanki.

5 czerwca odbył się w Żalipiu konkurs malowania domów i wnętrz izb, zorganizowany przez Wydz. Kult. WRN w Krakowie. Uczestniczyło w nim 36 malarek z Żalipia i okolicznych wsi: Kuzi, Świebodzina, Niwek. Wszystkie malarki zostały nagrodzone. Obok nazwisk znanych wystąpiły nowe, wśród których wyróżniła się zwłaszcza Stefania Łączyńska.

Wystawę pn. „Dziś białostockiej sztuki ludowej” zorganizowało w Suwałkach miejscowe muzeum regionalne wraz z białostockim oddziałem Cepelii. Pokazano tkaniny dekoracyjne (dwuosnowowe i wielonicielnicowe), plecionki ze słomy i korzeni, naczynia dębane w drewnie (ich tradycyjne formy zapomniane od lat kilkudziesięciu Cepelia stara się obecnie reaktywować), pisanki, palmy, rzeźbę i ceramikę.

Wystawę pn. „Leon Kudła — wystawa pośmiertna” zorganizowały w czerwcu i lipcu w Warszawie (w sali Kordegardy) ZPAP, Państwowe Muzeum Etnograficzne i CBWA. Pokazano 80 rzeźb Kudły pochodzących ze zbiorów muzealnych i prywatnych. Znalazły się na niej wszystkie najcenniejsze prace Kudły, obrazujące całokształt jego twórczości, a także autentyczny warsztat artysty wraz z kompletemi, dłut i narzędzi oraz kilka figur dopiero zaczętych, obrazujących proces powstawania rzeźb. Ekspozycję wystawy zaprojektował Jerzy Starczewski. Wystawę i katalog zawierający artykuł wstępny, spis eksponatów oraz ilustracje opracował doc. dr Józef Grabowski.

„Leon Kudła — wystawa pośmiertna”, czerwiec — lipiec 1965, Warszawa 1965, s. nlb. 32, il. 16.

Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu zorganizowało przy pomocy krakowskiego Muzeum Etnograficznego wystawę polskiej zabawki ludowej. Otwarta była ona w maju i czerwcu w salach Muzeum Opolskiego. Najliczniej reprezentowane były zabawki z terenów południowo-wschodnich oraz woj. krakowskiego i samego Krakowa.